

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 7. januarja 2021 - Leto XXXI, št. 1

Prijetno brskanje po košarici

»Ostanite zdravi, ...«
stran 4-5

Goran Dragić
stran 6

Te je še lištvno odlo po vesi
stran 8

Prijetno brskanje po košarici

Ko sem nekaj dni pred božičem obiskal Slovenski dom v Monoštru, je dolgoletni urednik Porabskih koledarjev *Karči Holec* pravkar nalagal večji kup najnovejših letopisov Slovencev na Madžarskem v prtljajnik avta. »Glej, kako je težek,« mi je enega od izvodov potisnil v roke – in res, čeprav je bilo leto 2020 hudo zaznamovano s svetovno pandemijo koronavirusa, je urednica Porabskega koledarja za leto 2021 uspelo sestaviti ne le zajetno, temveč tudi okusno opremljeno in vsebinsko bogato publikacijo.

»Za ovitek sva s kolegico izbrali gospo iz koruznega ličja, ki so jo pripravile naše rokodelke. Naj se vidi, da smo bili tudi v preteklem obdobju aktivni. Izdelek je veliko vreden, ker je narejen lastnoročno. Vemo, da je naš, vemo, da je porabski,« je s pripovedovanjem začela ena od obeh urednic, sekretarka Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek. »Pri urejanju koledarja sva ostali pri ustaljeni praksi, tako vsebinsko kot grafično,« je besedo prevzela druga urednica publikacije Nikoletta Vajda-Nagy in dodala: »Poleg novih avtorjev sva povabili tudi stalne sodelavce, približno polovico iz Prekmurja, drugo polovico pa iz domače pokrajine.«

Če začnemo listati po najnovejši publikaciji Zveze Slovencev na Madžarskem, ki so jo naročniki tednika Porabje prejeli dan pred lanskim božičem, se nam pogled najprej zaustavi na barvnih risbah v koledarskem delu. »Vsako leto si moramo izmisliti nekaj novega, da bi se ljudje lahko naučili nečesa novega. Prosili sva porabsko etnologinjo Marijo Kozar, naj nama pomaga predstaviti domače šege. To pa tako, da jih na kratko opiše v našem narečju in jim doda ilustracijo,«

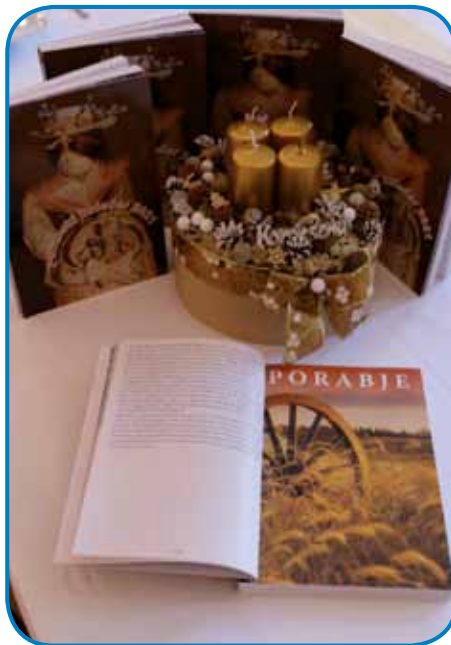
je dejala Gyöngyi Bajzek in izpostavila, da je ob predstavitvi šeg, ki počasi tonejo v pozabo, velika vrlina koledarskega dela uporaba arhaičnih porabskih izrazov (imen mesecev oziroma besed *kozaur*, *vötrivane* ali *locné*).

Tokratni uvodnik je k letopisu prispevala generalna konzulka RS v Monoštru *Metka Lajnšček*, ki je svoje misli v knjižni slovenščini postavila med okvirna odstavka v prekmurščini. Največ misli v svojem pozdravu namenja nenavadnim razmeram v preteklem letu, med drugim porabskim maskam za Slovenijo in osiromašenemu kulturnemu dogajanju, nadalje pa izpostavlja pomen bodočega gospodarskega in siceršnjega razvoja Porabja. Na koncu svojega prispevka poziva slovenske starše, naj predajajo materinščino svojim otrokom in se na skorajšnjem ljudskem štetju izrečejo za Slovence.

Vprašanje ljudskega štetja se še dvakrat pojavlja v prvem razdelku z naslovom »Porabje«: tako slovenska parlamentarna zagovornica *Erika Köleš Kiss* kakor predsednica Slovenske zveze *Andrea Kovács* spodbujata bralce k izpovedovanju narodnostne pripadnosti. V poglavju med drugimi lahko beremo še o pomembnih obletnicah – 30-letnici Zveze Slovencev, 10-letnici Cerkevnege pevskega zbora Števanovci in 20-letnici Ljudskih pevcev Gornji Senik.

»Vsako leto k sodelovanju povabimo avtorje tako iz Porabja kakor iz Slovenije,« sva dalje listala po koledarju z Gyöngyi Bajzek. »Pomembno je, da čim več ljudi bere naš koledar. Zato pa moramo imeti članke v knjižnem jeziku, da bi tudi drugi spoznali, kaj delamo mi tukaj

v Porabju, kaj je za nas pomembno. Po drugi strani pa je koledar seveda namenjen

našim ljudem, da bi ga lahko prebrali in razumeli, kaj jim želimo povedati,« je pristavila sekretarka krovne organizacije.

Ta dvojnost je prepoznavna že v razdelku »Razprave in študije«, kjer poljudno-znanstvene prispevke o skupnem porabsko-prekmurškem prostoru v narečju objavljajo Marija Kozar, *Dušan Mukič* in sodelavki murskosoboškega Pomurskega muzeja *Jelka Pšajd* in *Tamara Andrejek*. V slovenskem knjižnem jeziku pa lahko preberemo daljšo jezikoslovno razpravo o porabskem kmetijskem izrazju in študijo o pomenu prvega sombotelskega škofa *Jánosa Szilyja* za ogrske Slovence.

V Porabskem koledarju najdemo pod naslovom »Za duge zimske večere« že tradicionalne črtice, novele in daljše pripovedi. Največ zgodb so prispevali članice in člani Društva upokojencev Murska Sobota, med avtorji pa najdemo tudi generalnega vikarja Škofije Murska Sobota *Lojzeta Kozarja ml.* in goričko rojakinjo, ustavno sodnico *Etelko Korpič-Horvat*. V »dolgih zimskih večerih« pa lahko prebiramo še hudomušni pri-

povedi *Aleksandra Ružiča* in tri kratke zgodbe stalnega avtorja v našem časopisu *Miki-ja Roša*, domači bralci, ki so večji le porabskega narečja, pa lahko spoznajo prevod klasične novele *Janka Kersnika* v domačo govorico.

»Letos ponovno imamo poglavje 'Piše mladi rod',« je opozorila urednica Nikoletta. »V tem razdelku lahko preberemo prispevke dijakov monoštrske gimnazije in učenke gornjeseniške šole. Veseli sva, da nama je uspelo pritegniti tudi mlade in upava, da bova s tem spodbudili še druge njihove vrstnike.«

Še mlajšim bralcem koledarja pa je namenjeno poglavje »Za otroke«. »Za najmlajše Porabce sva izbrali pravljice, ki so jih prispevali avtorji iz Slovenije. Z eno izjemo so napisane v knjižnem jeziku, sva pa jim dodali lepe slike, da bi se bolj pritegnili otroke k listanju našega letopisa,« je povedala urednica Gyöngyi.

Po krajšem premoru se je na strani Porabskega koledarja vrnilo poglavje »Za vertinje«. »Nekoč smo objavljali predvsem recepte, ki so jih večkrat uporabljali v Porabju. Skoraj povsod je bilo zraven meso, ki ga jemo redno. Letos pa sva bili mnjenja, da bova predstavili nekoliko drugačne jedi,« je na recepte okusnih jedi z okusnimi posnetki opozorila Gyöngyi Bajzek. Vse jih je prispevala *Lili Šiftar* iz Prekmurja – ki je več let preživela tudi v Porabju –, in sicer v slovenskem knjižnem jeziku. Porabske matere naj bi namreč kuhale skupaj s svojimi otroki in bi se ob tem skupaj naučili slovenskih izrazov, pravi urednica Gyöngyi. »Poglavje 'Ljudje in usode' je zelo priljubljeno med bralci. V njem lahko prebirajo

življenjske zgodbe in anekdote oziroma spomine na mlada leta,« je izpostavila Nikoletta Vajda-Nagy. V tem razdelku se na svojo mladost spominjata Porabki *Ana Pénzes Časar* in *Vera Gašpar*, medtem ko lahko preberemo tudi daljši članek mladega porabskega rojaka, rokometasa in poliglota *Mátéja Kozme* o prebivanju v različnih državah sveta.

»Ker je bilo leto 2020 precej nenavadno zaradi koronavirusa – ki je, žal, posegel tudi v naša življenja –, sva si mislili, da bova uvedli novo poglavje,« smo izvedeli od Nikolette, medtem ko je v letopisu izbrskala razdelek »Koronačasi«. Pod tem naslovom lahko prebiramo zgodbe in pesmi, povezane s karantenskim obdobjem.

Čeprav sta bili urednici zaskrbljeni glede fotokronike, je le-ta tudi tokrat lepo zapolnila drugo polovico Porabskega koledarja. »Člani naših društev in ustanov oziroma šolarji so ostali aktivni. Tudi v času karantene so ustvarjali in nadaljevali s svojim delom, le da nekoliko drugače. Seveda ni bilo toliko prireditvev, uresničene programe pa so bogato ovekovečili,« je pristavila Gyöngyi Bajzek in prvertela 130 strani fotokronike, v kateri bralec lahko spozna lanske leto dejavnost obeh porabskih krovnih organizacij, slovenske zagovornice, generalnega konzulata, šol, kulturnih skupin ter drugih narodnostnih samouprav in društev.

»Ljudje pričakujejo koledar, mogoče zato, ker izide le enkrat na leto. Je kot košarica, v kateri najdeš najrazličnejše vsebine. Upava, da sva dosegli svoj cilj in bodo ljudje letopis brali s takšnim veseljem, kakor sva ga sestavljali midve,« je zaključila sekretarka ZSM Gyöngyi Bajzek.

-dm-

Pod Srebrnim brejgom ...

... so na obej krajev vrstavo za nauvi beteg daubili. Na madžarskom kraji so eden den prva kak na slovenskom začnili lidi cepiti. Depa zagnauk v prvi rundi v Sloveniji samo 5000 lidi na red pride. Kak pa že šegau ma, velka reklama po medijaj se je napalavala. Že včasini po tejm, gda so kamijoni s cepivom po cejloj Evropi raznok odišli, so od toga po nacionalnon teveni gučali. Skur tak je vögledalo, kak bi Mešijaša čakali, gda na granici začne klonckati. Je pa istina, ka so prvi tisti na redej, sterim najbolje trbej. Lidgé v daumaj za starce do prvi cepleni, vküper z njimi pa eške tisti, ka v medicini delajo. Kak de tadale šlau, tau de se eške vidlo.

Ranč tak de se eške vidlo, kak do slovenski smučarski skakalci tadale skakali. v Planici - v Meki skakanja - je do škandala prišlo. Na domanjoi svetoj zemli njim je nej pa nej šlau pa tau tistim, ka so eške eno leto nazaj najbaukši bili. Eden od nji, Timi Zajc, je gezik stejgno, ka za vse je njivi prejgen trener krivi gé. Najprva so njega suspendejrali, po tejm je sam od sebe eške prvi trener odišo. Sredi velke tekme je na drugi den spakejro pa ga samo več nej bilau. Zajc je malo rejč nazaj potejgno, tumačo, ka je biu čemerem, ka njemi je trno lagvo šlau. Leko včasini nazaj v reprezentanco pride, gda tau njegva forma pokaže. Depa na državnom prvenstvi je daleč, daleč za drugimi biu, tak ka, kak de enomi najbaukših mladincov na svejti tadale šlau, tau de se eške vidlo.

Kultura tadale spi, kak bi una tō virus mejla. Vse, ka se godi, se leko prejk tevena ali interneta gleda. Istina, ka toga nega malo pa tau je tō istina, ka vse bole srmačkim kulturnim delavcom tau kakši velki pejnzej ne prinese. Se pa na ministrstvi za kulturo nika šké geniti. Pisali smo do toga, kak sta minister za kulturo pa njegvi resor telko kritik daubila, kak eden minister nej. Zvün toga se je nej pa nej škeu zglasiti pa vöovaditi, zakoj so se skur vse subvencije dojavile, zakoj so vnauge lidi na kulturni institucijaj vöminili, zakoj se vsikši, ka ga kritizejra, skur za rdečoga manjaka vözglasi. Un se pa dun zgloso pa povedo, ka vsikši dobi, ka ma dobiti. Tau se leko čüje tak ali ovak, nigdar se ne vej. Nisterni, steri vse vejo, gučijo, ka se je z obečavanjom zatoga volo zgloso, ka njim rejndno praški spodkar pod zadnjimi. Njiva opozicija vse bole na glas se glasi, ka samo eške malo, pa uni kormanj prejkzemejo. Najbole batrivni vejo prajti, ka že včasim po nauvom leti. Tō zavolo toga straja se zdaj najbolje prejnji svojim liblenim Slovencom vse bole škejo poviditi, ene svoje ideje že nazaj vlečejo. Kak vse vküper vöspadne, tau de se eške vidlo.

Snejg, snejg, snejg, vsepovsedi snejg, samo v krajini skrak Müre pa spodkar pod našim Srebrnim brejgom ga nega. Kak bi pri snejgi tō tau valalo, ka vsepovsedi ga majo, samo v provinci ga nega. Tak, kak se z vsejm godi. Pa se je tak zgodilo na den svetoga večera z vnaugimi držinami, stere svoje telefone, mobine, tevene pa internet prejk operatera Telemach nut majo zglašene. Štiri ali pet vör nejsi mogli nika gledati, nikoga pozvati, prejk interneta nika nej delati. Cejla krajina je »nejma« ostanola. Kak bi se zanuva ranč tau škelo pokazati, kak je rejsan daleč vkraj od vsega. Nika so gučali, ka je do velkoga kvara prišlo. Skur niške njim ne vörvle. Leko, ka je rejsan kvar biu, depa takše se leko samo daleč vkraj od metropole zgodi. Takše teorije se čüjejo. Po drugom kraji pa se je pokazalo, pa vöprišlo, kak smo lidge brezi elektronike, digitalne tehnologije gauli pa bausi. Eni zavolo vsega, ka se je tisti den godilo, že na velke brodijo, ka vkraj od toga operatera k drugomi odidejo. Nej ji je malo, ka se tak glasijo. Kak de z vsejm tejm tadale šlau, tau de se eške vidlo.

Srebrni brejg se leko samo naraji smedjé. Un že tak dugo na taum svejti stodji, ka za tau njemi nikše digitalne tehnike nej trbej.

Miki Roš

Vspomin

Zbogom, draga Karolina!

Polna lepih vtisov ob končanem virtualnem simpoziju Bralne značke sem za Porabje napisala daljši članek o 60-letnici Bralne značke, simpoziju, predvsem pa srečevanjih porabskih šolarjev s slovenskimi literarnimi ustvarjalci in poustvarjalci. Poudarila sem, da Bralno značko in porabske šolarje najbolj povezuje eno ime – ime drage Karoline Kolmanič, »botre bralne značke v Porabju«, kot sem jo imenovala. Članek je bil objavljen 10. decembra in Karolina se je za vedno poslovila prav na ta dan ... Neverjetno naključje!

Karolina Kolmanič, rojena leta 1930 v Lomanošah pri Gornji Radgoni, pisateljica, prevajalka in učiteljica slovenskega ter nemškega jezika, je svoje prvo literarno besedilo objavila že pri sedemnajstih letih. Sledile so številne objave črtic, povesti in romanov, med njimi čez 30 samostojnih del. Tudi v knjižnem daru za porabske bralce se je znašla leta 2004 Karolinina zbirka kratke proze v knjižnem jeziku in v porabščini z naslovom Njena razpوتا/Njena razpoutja. Pisala je o resničnem, vsakdanjem življenju (tudi svojem) in ljudeh iz svojega okolja, o aktualnih življenjskih zgodbah, polnih zapletov in obratov, a na preprost in pristrčen način. Zato so njena dela vedno imela svoje številne bralce.

Karolino sem osebno spoznala pred skoraj tremi desetletji, ko sem začela službovati na Zavodu RS za šolstvo, na OE Murska Sobota, kot pedagoška svetovalka za narodnostno šolstvo Slovencev v Porabju na Madžarskem. V tistem času so porabski učenci že brali knjige za bralno značko, saj je Karolina bila tista, ki je leta 1987 skupaj z mojim predhodnikom, pokojnim Janezom

Kerčmarjem, organizirala prvo bralno značko na drugi strani takrat še kar strogo zastražene meje. Hitro se je pozanimala, kdo je novi pedagoški svetovalac v Porabju in kmalu navezala stike z

prej predstavili, zvrstile pa so se tudi gledališke predstave. V okolje, v katerem je spontana slovenska beseda redkost, je Karolina znala pripeljati živahnost, srčnost in slovenske besede, ki so še

Zadnji nastop Karoline Kolmanič leta 2018 v Porabju

mano. Leto za letom, skoraj tri desetletja, me je prijazno poklicala in po navadi rekla: »Veš, moramo spet z bralno značko v Porabje. Jaz že tuhtam, tudi Manci (Manca Perko, generalna sekretarka BZ) sem omenila, moramo nekaj narediti za te otroke. Pa knjige bomo nesli v vrtnice in v šole ...« In smo delali; leto za letom. Ob številnih kavicah ob ponedeljkih, ko sem prihajala v službo v Mursko Soboto, sva se dobivali in delali podrobne načrte, kako programe izpeljati najbolj optimalno: »Povabimo kakšno gledališko skupino, nekoga izmed pisateljev, ki pripoveduje dovolj jasno in artikulirano, da ga bodo razumeli; večkrat imam občutek, da je vsako leto manj otrok, ki res kaj razumejo slovensko, ampak mi moramo vztrajati in hoditi v Porabje,« je na glas razmišljala. Res, Karolina je vztrajala in ob veliki podpori Mance Perko prihajala v porabske šole vse do leta 2018. S kakšnim žarom in prepričljivostjo je otrokom pripovedovala svoje zgodbe! Vedno je z njo bil še kdo izmed avtorjev, katerega dela smo učencem

dolgo odmevale v spominih poslušalcev.

Posebej svečano je bilo ob 25-letnici porabske bralne značke, na kateri je Društvo Bralna značka Slovenije Karolini podelilo posebno priznanje za njen trud in popularizacijo slovenskega branja v porabskih šolah. Sama sem bila velikokrat skeptična, morda celo nekooperativna, ker je v šolah večno prisoten pomislek o nerazumevanju slovenske besede pri učencih. Karolina je vztrajala in največja zahvala, da so ti obiski živeli in doživeli tako obletnico, gre prav njej. In vodstvu Bralne značke, vsem slovenskim pesnikom, pisateljem in drugim umetnikom, ki ste vsa ta leta prihajali v Porabje. Upajmo, da ti prihodi sem daleč, na vzhodni rob slovenstva, v nekem bolj prijaznem času spet oživijo.

Spomin na našo Karolino bomo hranili v svojih srcih. Res je bila izjemna, prepričana, da bosta le živ slovenski jezik in spodbujanje k branju ohranila slovensko dušo Porabja. Naj se njeno (in moje) prepričanje uresniči.

Valerija Perger

PREKMURJE

Korona

Pred enim letom sam napisala, ka brodim, ka de v Prekmurji nauvo leto bole merno, kak je bilau preminauče, v sterom je bilou več ali menje vse v znamenji stauletnice priključitve prekmurskih Slovincov matičnomi narodi. Pa je nej bilau merno, nej samo v Prekmurji, liki po cejlom sveti, vej pa znamo, ka se nam je zavolo nauvoga koronavirusa žitek čista na glavau postavu. Zadnjiva dva mejseca je v Sloveniji pa skor vse bilau doizaprejšto, ali na žalost je ške furt dosta takših, steri se okužijo, med njimi so tudi takši, ka tak fejšt zbetežajo, ka morejo titi v špital. Tudi takših, steri zavolo toga betaga mrgéjo, je nej tak malo. Med tistimi krajina-mi, gé je v rosagi največ okuženih, je na žalost glij Prekmurje. Tak vōvidi, ka se pri nas lidge ške furt preveč radi družijo in se ne držijo toga, bar nej vsi, ka bi držali medsebojno razdaljo, nosili maske in se razkuževali tak, kak trbej. Bogim se, ka de po božično-novoletnij svetkaj, gda je lidam vseeno bilau dopušče-no, ka se družijo, beteg ške bole vōvdaro.

Kak san že napisala, majo v soboškom špitali dosta takših betežnikov, steri majo covid-19. Na žalost zavolo toga ne morejo vračiti vsej tistih, steri so zbetežali za drugimi betegi, liki samo tiste najbolje betežne. Ali tak je nej samo pri nas. Lidge so hvaležni padarom in vsem drugim, steri delajo gorzravnani v »skafandre« in drugo zaščitno opremo. Glij pred svetki so tau pokazali tak, ka so eni prišli popejvat na dvaur, skavtinje in skavti iz Črenšovec so v špital prinesli betlehemsko Luč miru, bilou pa je tudi dosta takših, ka so prinesli kakšno darilo. Med njimi so bile tudi faranke in članice župnijskih Karitas Gornji Petrovci in Markovci, stere so spekle piškote za betežnike in za vse tiste, steri delajo v špitali.

Silva Eöry

Milivoj Miki Roš – 30 lejt že odi v Porabje

»Ostanite zdravi, lejpi ranč tak pa dun se

Tisti, steri mate naročene novine Porabje, ste pauleg Porabskega koledarja pred božičom

se leko vseposedi po sveti, sploj v tisti vesnicaj, stere mérajo. Takši gé dosta tudi pri nas na

čūlo, kak se v domanjoj rejči čūje. Pa je pravo Franci, ka tau néde, ka malo ovak more biti. Samo pri enom tali san nejsteu popistiti, tak ka je tisto ostanolo. Za mene slovenski

te pridem. Sir sam šau. Pozimi v ram tō. In te mi je on pripovejdo, tudi o tom, što so čalejri in čaralice v vesnici, samo o tom nemo zdaj pripovejdo. Povedo mi je, kak se

Miki dostakrat prejk granice peški dé

v roke dobili tudi tradicionalni knjižni dar. V leti 2020 je tau bila knjiga z naslovom Železna zibelka/Železna zibeu, stero je napiso Milivoj Miki Roš. Miki, tau je že druga tvoja knjiga, stera je vōprišla v knjižni zbirki Med Rabo in Muro. Leta 2002 si napiso knjigo za mlajše

Goričkom, pa ške ger indri po Sloveniji tō. Lidge so odišli, rami pa se vkūpsinjavajo. Se pravi pišem o enoj porabskoj vesnici, stere nega v Porabji. Za tau knjižno zbirko je znano, ka so teksti tak v slovenskom knjižnom geiziki napisani kak v porabskom ali prekmurskom

Kejpe biu napravljeni po premieri filma Oroslan na Gorenjom Seniki

z naslovon Škrat Babilon, zdaj pa je tau ena prpovejš, stera bi se leko v Porabji tudi zgodila, čiglij je nej istinska gé. »Ges sam nej škeu, ka bi bila ta prpovejš povezana samo z eno vesnico. Pauleg toga sam samo tri ménja povedo, od enoga pojbiča, ene dekle, stera je sledkar čaralice gratala, pa ménje tistoga, steri tau pripovejda. Z eni atributov, kak je rusoški traktor, pa opisovanjom toga, kak se zabada, s toga bi leko pravli, ka se tau godi v Porabji, čiglij bi

narečji. V steri varianti si ti prvo piso? »Najprva v domanjoj rejči, stero je te Marijana Sukič poglednola in vōpopravila, tak ka je zdaj tekst takši, kak more biti. Piso sam tak, kak gda pišem tekste za novine ali pa za radio, stere te dojprštem. Po tistom sam vse prejključo v knjižni geizik. Tau sam tak delo, ka je profesor Franci Just, steri je tekst prejkgledo, pravo, ka mam vse naupak. Ge sam škeu, ka bi se v knjižnoj slovenščini tudi

S porabskimi gledališčniki sodeluje že 30 lejt

knjižni geizik more živi biti in od dialektov, tudi prekmursčine in porabsčine, nauve rejči prejkvzeti. Samo tak de bole živi in bole naš.»

Zdaj o samoj zgodbi nej bi bilau dobro, ka preveč vōovadiva, vej pa te lidge nedo steli štet. V glavnom eden clovek pride nazaj domou z Merike v svoj rojstni kraj, in tau samo z enim velkim žmetnim kufrom. V prpovejšti dosta piše o tom, ka so lidge vōrvali v čalejre in čaralice, steri jih leko zazvōrčijo.

»Steri v kaj takšoga vōrvlejo, nemo pravo nika lagvoga prauti, aj naj vōrvlejo. Če vōrvlejo, ranč tak geste. Té clovek, steri nazaj pride, more nazaj priti zatou, ka tau bajo, stera v njegvoj držini ostanolo, more na nikoj djati.»

Miki, o čaralici in čalejrih ti je dosta pripovejdo Viljem Časar, Magašin Vili, zatau si knjigo njemi tudi posvetiu. Povej nam malo več o tom.

»Mogo sam tau napraviti. Tau je tisto, ka ti v srcejš ostan. Gda sam z lutkari delo na Gorenjom Seniki na šauli, san te, gda smo meli pauzo, šau v bauto, ka sam si neka za gesti kūpo. On je prejkgledo, pravo, ka mam vse naupak. Ge sam škeu, ka bi se v knjižnoj slovenščini tudi

trbej obraniti, vse mi je gučo. Samo tau mi je nej nagnauk vse povedo, tak pomalek. Furt je pravo, gda drgauč prideš, te va dale tau pripovejdala. Leko ka sam ges že pozabo, on pa je znau, gé sva preminaučo paut stanola in mi je dale pripovejdo, vedo je, gé nama je rejč ostanolo. Tak sam tudi njegovo čerko Evo spozno, stera je te, gda smo gledališko držino Nindrik indrik na nogé postavili, v prvi predstavaj z nami špilala.»

Zdaj, ka si že omeno lutkare in gledališčnike, v leti 2020 si ti proslaviu tudi en lejpi jubilej, vej pa že 30 lejt redno odiš v Porabje pomagat. Kak se spominjaš začetkov?

»Tau so bili ške cajti, gda smo s prekmurskimi gledališčniki odili na turneje, pa smo nastaupali po vsej porabski vesnicaj, od četrtka do nedele. Spali smo v tistom indašnjom hoteli v Varaši. In te smo en večer sejdl na večerdji, brodim ka je bilau v restavraciji Trojmejniki, in je Marijana pravla, ka so se zgūčavali, ka bi ges od moje mame prejkvzeu seniške lutkare. Tau je bilau oktobra leta 1990. Pravo sam, ka mo delo samo, če de tekst v domanjoj rejči, vej pa sam steu, ka bi nas lidgé v Porabji raz-

e radi mejte«

meli. In po nauvom leti smo že meli prve vaje. Tau je bila predstava Ko se ptički ženijo. Po tistom smo ške gledališko držino Nindrik indrik na noge postavili, tak ka sam en cajt cejli vikend preživo v Porabji, vej pa smo meli z obema skupinama vaje.«

Nej samo z gledališčniki, ti znaš kontakt najti z vsemi, zatau tebe dosta lüstva v Porabji pozna. Kak ti vidiš Porabske Slovence?

»Tau so lidge, steri so meni dosta, rejsan dosta dali. Moj žitek je zavolo mojih porabskih kolegarov, mojih pajdašov in pajdaškinj, bogati grato. Vala, moji Porabci, kelko ste mi dali, ges vam, brodim, nemo mogo nikdar telko nazaj dati. So tej pr-povejsti, pa ške dosta drügoga. Navčo sam se tudi küjati gesti, stero sam nej pozno. Leko sam vido dosta toga, ka ne bi inaiči nikdar vido.

Tau je grato moj žitek, ka ges leko odim v Porabje. Ne odim ta samo delat, čiglij je istina gé, ka mam, pa püstimo korono na strani, furt menje cajta za drüženje. Včasi smo si vsetküper cajt baukše znali vövtalati.«

Znamo, ka si lani daubo nagrado vesna, za najbaukšo stransko vlogo v filmi Oroslan. Kak so bralci že zvedli, de za slovenski kulturni svejtek scenarist in režiser toga filma Matjaž Ivanišin daubo nagrado Prešernovoga sklada. Tak ka leko povemo, ka ste tak Porabci kak tudi ti leko ponosni na tau nagrado.

»Visko leko naus zdignemo, če se malo špajsan. Tau guči o tom, ka je Matjaž dober film naredo. Dé za pr-povejst, stera se leko godi gékoli, on pa jo je

v Porabje dau. Gda smo odili naokauli, gda smo ške iskali, gé bi se tau godilo, se je njemi tü najbole povidlo.«

Tau, ka že 30 lejt odiš v Porabje, si steu proslaviti tüdi tak, ka bi na oder postavio eno igro, in tau s svojimi nekdešnjimi lutkari z Gorenjoga Senika. Zavolo toga, ka je nauvi koronavirus žitek dojtavo, zdaj tau, kak še marsikaj drügoga, stogi.

»Na žalost tak gé. V leti 2021 zatau želem, ka aj naj mi beteg na nikoj dejemo, nej beteg nas. Zgotovo pa bi tak, kak

Za preminauči kulturni svejtek v Porabji je Miki Roš špilo Franceta Prešerna

sigdar pri moji tašči Regini, trno čedni ženski. Ostanite zdravi, lejpi ranč tak pa dun se radi mejte.«

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in arhiv

Mikija Roša

Mati je samo edna pa materna rejč tö

Kak so že naše novine Porabje pisale, 2021. leta do na Vogrskom lüstvo vküppisali (popis prebivalstva). Pitali do, kelko lidi živi v našom rosagi, kakše narodnosti so pa kakšen materni gezik majo. Tau je edno glavno pitanje, kakšen je tvoj materni gezik.

Samo po sebi se razmej, ka smo Slovenci. Ges to dobro vem, če rejsan je biu moj oče Vogrin. Žau, ges sem ga spoznala samo te, gda sem že 13 lejt stara bila. Eti na Gorenjom Seniki je biu sodački prejdjen. Samo tri vöre časa je emo se vküppakivati, gda so ga inan poslali, premestili. Dobro je znau, ka je včino, zatok je vnoči bejšo k gospaudi Kühari, ka bi se oženo z deklinov, stera je z njim noseča bila. Gospaud Kühar bi njija zdali, zatok so ma pravli, naj ide po deklino. Dapa moja mama je v Avstrijo odla delat pa je nej vsigdar domau prišla. Etak sta se nej oženila.

Moj oče je biu na fronti, po tistim pa še v Rusiji kak zgrablenec. Prva kak je bojna vövdarila, so gospauda Kühara tö nütpozvali k sodakom. Čüda se je zgodila, ka je moj oče ravno tam biu prejdjen, kama so gospauda poslali. Moj oče je vüdo njino ime pa je poisko tauga „sodaka“, kuman nji je spozno v sodačkom gvanti, ka so prej trno „mali“ sodak bili. Včasi nji je v kasarne pelo, njim dau civilni gvant, peneze pa papire od doktora, ka so prej betežni pa so zatok nej

za sodaka. Na tau so gospaud Kühar dostakrat pravli, ka je potrebna laž ne grej. Vse tau sem zvedla, gda sem že 18 lejt stara bila.

Mojočeje izrusuškogaujetništva prišo domau, gda sem ge že 13 lejt stara bila. Mama se je vmejs oženila, gda sem bila 8 lejt stara. Tak sem gorrasla, ka sta mi stariša bila stari oče pa stara mati.

Moj oče je z gospaudom Küharom prišo na šaulo, ravnatelj Andraš Čabai so mi pravli, ka morem s tem človekom domou, ka on prej ne vej, gde smo mi doma. Ges sem na tau pravla, ka mi mama pa oče pravita, ka s tihincom ne smem ojditi. Si leko mislite, ka je moj oče mogo čütiti?

Gda so tau ništrni zvedli, ka je moj oče Vogrin, so se mi caunali: »Vogrin, turba gori, lük pa česnek völeti!«. Prababica so tau sami tö čüli pa so me trauštali: »Mala, ne jauči! Trpi, nika ne guči, smej se pa povej, ka so Vaugri tö takši lidgé kak vsi drügi.« Prababica so pravico meli, oni so mogli na Nemško (Avstrijo) ojditi krave past pa so srečni bili, ka so se nemški gezik navčili. »Ti boš pa znala slovenski pa vogrski. Povej tistomi, steri samo eden gezik obvlada, če ga bo poza-bo, te de mogo lajati kak pes«. Dragi bralci časopisa Porabje, bojmo srečni, ka mi obvladamo dva gezika, dapa ne pozabite, materna rejč je samo edna!

Vera Gašpar

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Silvestrovanje doma

Lani je zavolo virusa prepovedano bilau za silvestrovo (staro leto) kak petarde metati tak ognjemet strejlati. Pa ranč tak je prepovedano bilau drüženja tö, samo v družini si se leko poslavljaj od staroga leta, pa več kak deset lidi je nej smelo vküper svetiti. Zavolo tauga kak v Železni županiji tak po porabski vasaj je fejest mirna, tija silvestrska nauč bila. Pa nej samo po vasaj, po velki varašaj ranč tak. Depa tauma so se psauvge fejest veselili, ka so nej strejlali pa nej bilau ognjemeta. Na silvestrsko nauč se ponavadi ranč zavolo strejljanja s petardami sploj dosta psauv zgibi. Zato ka se tak postrašijo, ka odletijo pa več nikdar ne najdejo nazaj domau.

Tau bi človek nej mislo pred lejtami nazaj, ka se tašo ma zgoditi, ka se lüstvo na silvester leko med štiri stene zapre. Tašo je še te nej bilau, gda je bojna bila, ka bi se na 31. december večer v ausmoj vöri lüstvo nutra v ram zaprlo, pa nej žlata, nej sausedge so nej mogli eden drügoga pozdrviti v paunauči, gda so himno ta-zošpilali. Tau je vejn za mlade bilau najžmetnejše, steri so tašoga reda vküper svetili pa se veselili.

Dostakrat se tapovej pa dola-napiše, kak je nej dobro tau, ka lüstvo tak dosta pred računalnikom sedi pa facebook gleda. Zdaj v taum časi lüstvo najbola prejk tauga drži stike eden z drüгим, tak ka tašoga reda nam zato fejest prav pride. Če smo ranč nutra v rame zaprejši, prejk interneta cejli svejt v sobi mam, ta leko »demo«, kama škemo, pa tau leko poglednemo, ka škemo. Tak mislim, brezi interneta pa brezi facebooka bi dosta žmetneje preživeli doma te svetke.

Karči Holec

Muraba ETZ je prejelo priznanje

Železna županija je že tretjič objavila razpis za predlaganje organizacij in upravljavcev delovnih mest za naziv »Družinam prijazno delovno mesto« Železne županije. Namen razpisa je nagraditi delodajalce in vodje delovnih mest (npr. lastnika, direktorja podjetja, kadrovskega direktorja, vodje za zagovarjanje zaposlenih), ki so sprejeli pomembne ukrepe za zagotovitev združljivosti družin delavcev in delovnih mest. S svojimi predlogi za ukrepanje, njihovimi programi

prispevajo k izboljšanju sodelovanja delodajalcev in zaposlenih.

Letos so razglasili zmagovalce v 4. kategoriji. Evropsko teritorialno združenje Muraba je prejelo posebno nagrado in prejelo naziv »Družinam prijazno delovno mesto« Železne županije.

Muraba je mlada organizacija, ki priznava pomen usklajevanja družinskega življenja in delovnih mest delavcev z uporabo prožnih oblik zaposlovanja in dela na daljavo.

OD SLOVENIJE...

Cepljenje se je začelo

Zadnji konec tedna v mesecu decembru se je v Sloveniji, tako kot v drugih državah Evropske unije, začelo množično cepljenje proti covidu-19, in sicer med stanovalci domov za starejše. Med prvimi tremi, ki so bili cepljeni, je bil tudi upokojeni nadškof Franc Kramberger. Poleg stanovalcev v domovih za starejše so bili med prvimi cepljeni tudi zdravstveni delavci, ki v domovih za starejše delajo neposredno z oskrbovanci, in tudi nekaj najbolj izpostavljenih zdravstvenih delavcev v bolnišnicah.

Slovenija je najprej prejela 9750 odmerkov cepiva ameriškega Pfizerja in nemškega BioNTecha proti covidu-19, potem pa v zadnjih dneh leta 2020 še novih 6825 odmerkov cepiva, v letu 2021 pa naj bi vsak teden dobila po 16.575 odmerkov, so zagotovili odgovorni. Ob registraciji cepiv še drugih proizvajalcev bi se nato lahko dinamika stopnjevala in vladni govorec za covid-19 Jelko Kacin pričakuje, da bi lahko do konca maja ali začetka junija v državi dosegli polovično precepljenost. Po načrtu in kolikor si je cepiva rezervirala Slovenija, naj bi se cepilo 1,2 milijona državljanov, to množično cepljenje naj bi se predvidoma izteklo do konca julija. Do tedaj pa bo virus še krožil med nami, zato se bomo morali preventivnih ukrepov še držati. Pristojni prebivalce pozivajo, naj se odločijo za cepljenje, ko bodo prišli na vrsto. »Zdaj imamo na voljo cepivo, ki je varno in učinkovito za vse,« je dejal predstojnik centra za nalezljive bolezni na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje Mario Fafangel. Prebivalce je posvaril, naj ne skočijo »na prvo žogo« ob dezinformacijah in lažnih preplahih, ki se bodo verjetno pojavili.

Erični slovenski športniki (6.)

Goran Dragić

17. september 2017 je z zlatimi črkami zapisani v zgodovini slovenskoga, ne samo športa,

Zlati kapetan Goran Dragić

liko rosaga nasploj. Na té den so v Carigradi slovenski košarkari špilali finalno tekmo na 40. evropskom prvenstvu. Pred sedem gezeri slovenskimi navijači so kak v enoj lepoj prpovejsti z rezultatom 93:85 dojobladali Srbe. Kapetan té zlate reprezentance je biu Goran Dragić. Popularnomi Gogiji, steroga v Meriki, gé že duga lejta špila v ligi NBA, zovejo tudi Dragon (šarkanj), se je tau pršikalo

vküper s kolegi, med sterimi je biu tudi Luka Dončić, steri je gnesden že tudi velka zvezda v najbaukši košarkarski ligi na svejti. Ške gnesden mi gorstane kosminje, gda gledam stare posnetke s tekem, stere so bile odšpilane na tom velkom tekmovalni.

Ž i v l j e n s k a zgodba Gorana Dragića je že gnesden, gda je star samo ške 34 lejt, prpovejst s srečnim koncom. 6. majuša leta 1986 se je naraudo srbskomi oči Marinkoji

in slovenski materi Mojci. Zanimivo je, ka je biu dejdek (materin oča) Oskar Osko Premurec, steroga je iz Gornjih Slaveč življenska paut odpelala v slovenski glavni varáš, gé sta v držini Dragić sledkar gorrasla tudi dva pojba, pauleg Gorana ške Zoran, steri je tudi košarkar. Goran je že kak mali pojbič rad meu labdo, prva fotbalsko, sledkar pa košarkarsko. Gda je biu star štiri lejta, je prvo paut lüčo

na koš na betonskom igrišči v ljubljanski Kosezaj, gé je te držina živela. Prva je začno trenejrati v klubi Ilirija. Gda je biu star 18 lejt, je šau v Slovan, od tam pa v najbolje erični slovenski klub, steri se je te zvau Union Olimpija. Prva paut na

NBA Steva Nasha, od steroga se je dosta navčo. Po tistom se je ške večkrat selo, od leta 2015 pa špila za ekipo Miami Heat, s sterov je v leti 2020 prišo celau do finale lige NBA, v sterom pa je bila baukša ekipa Los Angeles Lakers.

tihiinsko ga je odpelala v Španijo, v klub Cajo Laboral iz Baskije. Pisalo se je leto 2006, gda je podpisalo prvo bole resno profesionalno pogodbo in isto leto je prvo paut oblejko tudi dres članske reprezentance Slovenije. Dvej leti sledkar, gda je šau na nabor lige NBA, ga je kak 45. vöodabrala ekipa San Antonio Spurs, stera ga je brž poslala naprej, k Phoenix Sunson. Mladi šarkanj je za soigralca daubo zvezdnika Shaquilla O'Neala pa tudi enoga najbaukših organizatorov igre v zgodovini lige

Goran Dragić ma z ženo Majo, s sterov sta se oženila leta 2013, sina Matea in čerko Victorio. Vsi, steri ga dobro poznajo, pravijo ka so ga milijoni in slava nej skvarili. Zlati kapetan Slovenije je lani grato tudi pravljčni junak. Mladinski pisatelj Primož Suhodolčan je napravo slikanico z naslovom Goran, legenda o zmaju, že 2015 pa je vöprišla njegova biografija z naslovon Dajte Gogiju žogo.

*Silva Eöry
Kejpi: internet*

TAKO SMO SE PRIPRAVLJALI NA BOŽIČ

Na koncu adventnega časa nam četrta prižgana sveča oznanja prihod božiča. Na žalost so letos – zaradi koronavirusa – odpadle naše običajne skupne praznične prireditve, ki smo jih tradicionalno izvajali v predbožičnem času. Morda smo zdaj še močnejše čutili, da potrebujemo drug drugega. Vračamo se k vrednotam, ki se v vsakdanjem prehitrem tempu življenja včasih hote-nehote potisnejo v ozadje. Veliko ljudi name-rava v tem času nesebično, iz srca dati, darovati.

Božič ni le praznik, ampak tudi lep

občutek v človekovi duši. Lepote praznika ne merimo z velikostjo daril, ampak s takim darilom, ki smo ga lahko deležni in ga lahko darujemo prav vsi. To je ljubezen do sočloveka/soljudi. Včasih z eno samo lepo besedo, s prijaznim nasmehom, z dotikom lahko veliko več izrazimo, dosežemo kot z dragimi darili.

Z video posnetkami smo se pripravljali na ta lep praznik, ki smo jih predstavili na šoli in 20. decembra v cerkvi.

*Agica Holecz
ravnateljica DOŠ Števanovci*

Aleksander Ružič

PAJDAŠA

nouč ščeo odskočiti.«

»Ja, tou ešče dobro poumin. Pa niti smo ga nej smeli pokopati, kak bi se šikalo. Ja, meje najprle namalajo na napaj, največkrat te, da je bojne konec. Lidi o ton nika ne pitajo. Da se zglijajo, te je pa odprejo. Ali po ton vsigdar kaj zmes pride, ka je pa doj zaprejo.«

»Kak zdaj, ka té viroš odi.«

»A, eti v ton zapuščenon svejti do naj ne segne,« si zdaj potegne malo šora Pišta.

»Ha, nikdar ne moreš biti gvüšen. Tou je tak drauvna stvar, ka je ranč ne vidiš. Leko po lüfti leti ...«

»More biti drauvna, če je pa kinejzerska,« zdaj v rejč skouči Pišta svojimi pajdaši, pa si ešče ednouk, zadovoljen, ka je smej vönajšo, veselo potegne z glaža.

»Pa granice ne pozna. Nega takšoga stražara, ka bi ga leko stavo. Boug zna, ka ešče ma s toga vse vöpriti,« se zdaj postara Djanoš.

»Tou je tak kak küga. Küge so vsigdar bile, od Jezušovi časov pa vse do gnes. Küga je kaštiga. Vsigdar té pride, da se človek visiko nosi. Pogledni, kama je svejt prišo: glij telko, ka ešče mašini lidí ne delajo. Pa tou najbrž tüdi nede dugo trbelo čakati.«

»Nej tak, kak je za najni mladi časov bilou. Bousi smo lejtali pa krave pasli. Ali smo tüdi nej dobri bili: vsigdar je kaj med nami bilou, ka smo se leko svadili.«

»Ja, tou je v človöki,« je zdaj ponouvo Pišta. »Eden ščé

biti nad drügin. Svoje brani, drügomi pa ščé lagvo. S ten se najbrž narodimo.«

»Samo se spoumni, kak smo se bojnivali, da smo domou s šoule šli. Spodnji proti nan, Vrnjin. Vsakši je frečo (csúzli) meo. Pa smo s tistimi nasejkanimi kamni, kak je cestar grabe na cesti zadelavo, strejlali.«

»Istino maš, Djanoš. Potok je biu granica. Kamenje je letelo prek njega pa nam je mimo vüj füčkaló kak v pravoj bojni. Tisti den, da je mali Lajček k Spodnjim prestoupo, ka so njemi cuker obečali, smo vsi na njega cilali.«

»Pa si ga ti v vüjo zavado. Da smo tou zaglednili, smo se vsi razleteli proti svojinižan, kak da bi na poštiji vrabli razčrknili, da so koula šle. Falat vüje njemi je doj viso, glavou je pa meo cejlo krvavo. Tak bi moglo biti v vsakšoj bojni: da bi biu prvi sodak ranjeni, bi se mogli vsi razbejžati. Kak te mi, deca. Samo ka so stari bole nouri kak deca,« je zdaj modrúvo Djanoš.

»Te mi je Lajčeka rejsan bilou fejt žao. Biu je vekša sirouta od vsej nas drügi. Z materdjov je san živo. Takši mali je biu. Vej je pa biu več lačen kak sit. Sledi se je zato za šlosara vönavčo, ali se je te v piti djau, pa ga je zemla friško vzela.«

»Pa si te doma včasi pravo, ka se je zgoudilo?« je biu zdaj radoveden Djanoš.

»Ja. Včasi. Dejdek je glij v štali od krav gnoj kraj

meto, pa da san njemi dojtomačo, ka se je zgoudilo, me je samo vö spod kola-poša pogledno pa pravo aj, aj, Pišteč, pa vile na stejno naslono in stoupo na dvorišče. V tiston sta že Lajček pa njegva mati na dvorišče stoupila, in da sta si dejdek pa ona nika zgučala, je dejdek vprego Gidrana v mala koula in vsi trgé so se odpelali.«

»Pa kama so se pelali,« je biu dale radoveden Djanoš. »Te san nej znao. Samo san gledó za njimi. Lajček je med njima sedó in nikdar ne pozabin, kak je njegova glava, zamotana v bejlo coto, da so se tan ta gor po poštiji pelali, vsigdar menša gračüvala. Te mi je mati pravla, kama idejo. Proti večeri je že bilo, zato ka je k doktoru trbelo v drügo ves iti, da so nazaj domou prišli. Tak je tou bilou. Od toga je po tiston več nikdar nišče nika nej gučo. Na drügi den smo pa že vsi v šoulo vküp šli. Pišta je meo vüjo eno par dni zakeldjeno. Pravo je, ka njemi je doktor dvej kapči v vüjo djau, in s ten je bilo tou skončano. Pa vüja njemi je tüdi brž zacejlila.«

»Edno je pa s ten li dobro bilou. Od tistoga je bojne s frečami na potouki med Vrnjimi pa Spodnjimi več nej bilou,« je skončó Pištivno pripouved Djanoš. »Malo se vövtegni. Tak naj fajntou sunce segrejva, ka se mi je zalüšto ešče eden šör. Ti si tüdi za tou, nej!?«

... DO MADŽARSKE

Nekdanjo vilo Jánosa Kádárja v Budimpešti so dobili kristjani z Bližnjega vzhoda

Pred božičem je ključ nekdanje rezidence komunističnega voditelja Jánosa Kádárja premier Viktor Orbán predal sirskega ortodoksne patriarhu Efremu II., ki se je zahvalil za nepremičnino, ki so jo dobili sirski ortodoksni verniki v uporabo. Zahvalil se je tudi za madžarski program Hungary Helps, v okviru katerega Madžarska že četrto leto pomaga preganjanim krščanskim skupnostim širom po svetu. S pomočjo tega programa so se izvedli razni humanitarni programi sirske ortodoksne cerkve v Siriji, Jordaniji in Libanonu, ki so pripomogli k temu, da so člani tamkajšnjih krščanskih skupnosti ostali na rodni grudi.

Dve tretjini staršev je za cerkveno šolo v Monostru

Škofija v Sombotelu je že predlani dala pobudo, da bi prevzela določene šole v Monostru. Po predhodnih srečanjih in forumih škofa Jánosa Székelya so referendum o tem načrtovali izvesti lani spomladi (marca), toda zaradi pandemije do glasovanja staršev ni prišlo. Škofija v Sombotelu se je kljub temu povezala s Šolskim uradom Železne županije (Železnožupanijski šolski urad), z vodstvom vzgojno-izobraževalnih institucij in s starševskimi organizacijami ter se dogovorila o poteku morebitnega prevzema. V kolikor se bodo starši odločili za cerkveno upravljanje šol, bo škofija prevzela osnovno šolo Istvána Széchenyija, gimnazijo Mihályja Vörösmartyja in podružnični šoli Magyarlak-Csörötnek ter šolo Rábagyarmat. Za tiste otroke, ki jih starši nočejo vpisati v cerkveno šolo, bo na razpolago OŠ Jánosa Aranya kot javna šola, ki bo ponovno osemletka.

Pred lanskim božičem je škofija izvedla interno glasovanje v omenjenih institucijah. Več kot dve tretjini staršev se je odločilo za cerkveno upravljanje omenjenih šol. Uradni referendum bo izvedel Železnožupanijski šolski urad predvidoma marca 2021.

Te je še lüstvo odlo po vesi

Brgauncino Mariko, po mo-
žej Kürnjek sem že dostakrat
isko v Varaši, gde je doma, ka
bi se malo pogučavo
z njau za novine,
depa dotejgamau
sem nikdar nej emo
sreče. Vsigdar so
zaprta vrata bila,
samo pes me lajo,
sprvoga čemerasto,
sledkar, gda se je že
vcujvzejo, ka vsikši
keden tam klonc-
kam, več ranč gla-
vau nej zdigno. Kak
tau, ka go nikdar ne
najdem doma, sem
večkrat zmišlavo.
Hvala Baugi, zdaj se
je pršikalo, pogleda-
la sva stare kepe pa
še tau sem tō zvedo,
zaka so bila vrata vsigdar za-
prejta.

Brgauncina Marika, po možej Kürnjek, v
Varaši živé

Zetjini bili.«

- Vas so vejn zato Brgaun-
cini zvali, ka ste vrkar na

brgej bili doma, nej?

»Lejpo je bilau doma biti tam

Andovski regrutke

- Marika, zaka je tebe tak
težko doma najti?

»Zato ka domau odim v Šte-
vanovce k materi. Devetde-
setdvej lejt je stara pa dočas,
ka mladi ne pridejo domau,
predpodnevom je nekaj vsig-
ar z njauv, gnauk dja, gnauk
pa brat Toni.«

- Kak ste se vi doma v Števa-
novci po iži zvali?

»Mi smo Brgauncini bili, tau
ime smo od mame dobili, ona
je bila tam doma, ati je Dju-
ratjin bejo.«

- Kak se je tvoj mauž zvau
po iži?

»On je iz Andovec bejo, Kür-
njek se je zvau, po iži so pa

na brdjej, še zdaj rada odim
domau. Samo tau je baja, ka
je že dosta prazni ramov, do-
manji pomalek vōpomrdjejo.
Dobro je bilau tam gorarasti,
samo telko, ka na velki brejg
si mogo odti gora pa tadola,
gda smo na bus, k meši ali
v krčmau šli. Gda smo foci
(nogomet) šli gledat, te je
dobro bilau, zato ka igrišče je
nejdaleč kraj od nas bilau. Mi
smo vsi radi gledali foci, oča
pa najbola, on je en čas bejo
predsednik društva nogome-
tašov v Števanovci«

- Marika, sto so na taum
najsterjšom kejpji, steroga
smo zdaj vō iz škatüle vzeli?

»Tau je moja mama, gda je
še mlada bejla, depa tau ne
vejm, ka gde pa ka je bilau,
da so go dolavzeli. Tam, gde
je mama pa mi trdjé mlajši
smo dolavzeti, tau je doma
pred ramom, na našom br-
gej, zato ka ozark se vidi eden
tau Števanovec. Lopau smo
vōzravneni, gvüšno ka te so
nas dolavzeli, da smo k meši
šli.«

- Sto so pa ta ženske?

»Tau so od mojoga moža mati,
Zetjina Ilonka pa trgé vnuki,
Lacika pa Anika od Djišarini,
pa naš največši sin.«

- Kelko mlajšov maš?

»Dva pojba pa edno dekló
mam, depa že eden nej doma,
vsi so se vōodnesli. Tau je naj-
baukše, če mlajši posaba na
svojom živejo. Istina, tau je
samo zdaj tak, prvin so bola
doma ostali gda je srmostvo
bilau, nej bilau pejnez, nejso
mogli zidati. Te je več gene-
racij vtjüpar žejvalo v ednom
malom rami, v ednoj maloj
iži. Te je nej tak bilau, ka če se
kaj malo svadijo, te taodletijo,
zato ka nej bilau kama. Mogo
si na riti ostati, če se ti je vidlo
ali nej, sledkar pa pomalek
vse v red prišlo, zato ka smo
skrak eden pri drugomi bili
pa si se mogo pomiriti, če si
se sto ali nej. Zdaj odletijo pa
se te več lejt srdijo, zato več
nédejo eden k drugomi. Dja
se dobro spaunim, gda sem
mala bejla, ka po vačaraj tjel-
ko nas je sejdló v ednoj maloj
tjōjnji. Nej samo domanji,
prišli so sausedje tō. K nam
sta Ercan Imrac pa Micka ojd-
la na keden dvakrat karte
špilat. Te je še lüstvo odlo po
vesi, najbola po zimaj, zdaj
več tašo nega. Vajn zato tū, ka
lüstvo je te bola doma bilau,
če so kama šli, te v cerkev pa
v krčmau.«

- Prvin je več lüstva odlo k
meši kak zdaj.

»Dosta pa dosta več, te je
puna cerkev bejla, mlajši smo
vsigdar stali. Depa radi smo
odli, zato ka po meši smo si
na placi pri Vajsi za en forint,

ka smo od starišov dobili,
leko kakšno čokolado tjōjpi-
li.«

- Čidan je te stari ram, gde
ste se dali dolavzeti?

»Tau je tejsti stari ram, gde
so stariške, mama pa ati, v

zdavanje tak gostüvanje je
v Števanovci bilau. Tejtoga
reda je vsikši v tabori emo
gostüvanje, zato ka tam vel-
ko mesto bilau. Pa ovak je tū
baukše bilau, kak če bi doma
cejli ram mogo vōpatjivati, po

Andovska baba z vnüki

aranda bila po tejtistim, ka sta
se oženila. Te tau, steri se na

gostüvanji pa ranč tak nazaj-
patjivati, če je ranč nika trbe-

Z možaum sta se zdala 1974. leta

tjejpji vejdi, je veštauk (mū-
hely) bejo, gde je moj oča kak
tišlar delo, gde je z rokavv cej-
la aukna pa dvera naredo na
ram, ka so sledkar zidali. Oča
je na železnici delo, depa tam
tō kak tišlar. Zavolo tauga
smo se mi vsakšo leto pelali s
cugom, zato je nam za šenke
bilau, gnauk smo na Balaton
šli, gnauk pa v Šopron.«

- Sto so tej regruti na kejpji?

»Tau so andovski ladjeni, moj
mauž Pišti, Djaustji Zoli, Tr-
njastji Pišti tau je pa Ércan
Pišti, ozark pa dekle.«

- Mamo taše tjejppe tō, gde se
že vüva z možaum ženita.

»Tau je leta 1974 bilau, kak

lo plačati za tau.«

- Na taum tjejpji nika zidate,
gde je tau?

»Tau je že v Varaši, gda smo
te ram začnili zidati, ranč
petaun graužata moj starejši
sin pa Labodi Jenő. Edno leto
smo ga gorazozidali, proto
konca smo že fejt čakali, aj
leko sé prejdemo na svojo. Pa
te od tistoga mau tōj živemo.
Zdaj že sama, zato ka moža
več tō nega, mlajši so se pa
vōodnesli.«

(Kejp na 1. strani: Mariki-
na mama z mlajši na Br-
gauncinom bregej.)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 18.

KA VSE SE SKRIVA V BAKONYSKI LESAJ?

Napautimo se s Székesfehérvára prauti bregám Bakonya! Prva, kak liki bi táprišli, se leko malo stavimo v varaši *Várpalota*, gde so v ednom dauli najšli kamene ostaline takši stvarin, štere so v Panonskom maurdji živele pred 25 miljauni lejtami. Z ovaškoga kamla pa je tam zozidani grad Thury, šteroma so ime po ednom takšom kapitani

laden in deževen.

Glavno mesto Bakonya *Zirc* je navišiši varaš na Vogrskom. Njgvi indašnji cistercijanski klaušter so porušili Törki, de so pa baratké zozidali nauvoga – eške gnes má njini red tam svoj center na Vogrskom. V opatiji leko gorpoiškemo knjižnico, v šteroj so nej samo knige dosta vrejdné, liki omarge tó. V manufakturi

gde leko vnoči nastrgavamo zvezde, vodnék pa si poglednemo interaktivne razstave.

Če se podamo prauti Győri, se leko zmejs stavimo v *Cseszneki* in na bregej poglednemo njine erične gradske igre. Če bi pa nas paut pelala nazaj prauti Várpaloti, se splača si malo časa vzeti v vesnici *Tés* in pogledniti dva mlina na vöter. Dobro pa je, če vrnau tam gorpoiškemo originalno kovačnico nekdešnjoga marofskoga kovaškoga majstra tó.

V maloj bakonyskoj vesnici *Jásd* se mejšajo vogrska, nemška pa slovaška kulturna tradicija. Eške bole erična pa je vés po svojom prauškarskom mesti Szentkút, kama že več kak šeststau lejt odijo božepautniki. V kapejli tam stogi eden šest mejterov visiki kip Blajžene Device Marije, šteroga so vö z bolgarskoga vapnenoga kamla sklesali.

Duga pripovejst porcelanske manufakture v *Herendi* se je začnila leta 1826, gda je tam Vince Stingl opro svojo malo fabriko za keramiko. Gnes je herendski porcelan simbol kvalitete in elegancje, v kategoriji »kulturna erba« je prišo med tzv. »hungarikume«. Ime »Herend« si je lüstvo po svejti zamerkalo oprvim leta 1851, gda so za svetovno razstavo v Londoni napravili erično minto »Viktorija« po najlühšom vzorci engliške kralice. V »minimanufakturi« mi tó leko vösprobamo delo s sirauvim porcelanom ali malanje na posaudo, v restavraciji in kavarni fabrike pa leko gejmo in pigémo s herendskoga porcelana.

Če má nekak bole divdjo krv pa neške samo posaude gledati, je za njega najbaukse, če se poda v adrenalinski park v maloj švabskoj vesnici *Kislőd*. Té park nosi imé bakonyskoga betjara Jóskana Sobrina, najbolje pa čaka mlajše. Tisti leko plezdijo po vaužaj med drejvami ali se pelajo z bo-

bom, v vrauči letni dnevaj pa se leko s starišami z vodnimi piciklinami tó vozijo.

Ajka je najbolje erična po svojoj fabriki glažojne, s pripovejstov njenoga rudnika kulna (*szénbánya*) v Csingeri pa se leko spoznavamo v varaškom muzeji. Na srejdí jezera v mestnom parki stogi doprsni kip mladinskoga pisatelja Istvána Feketena, kauli njega vidimo stvarine z njegvi knjig (štrka

ne na indašnje majstre najdemo v najstarejšom veštauki plaudruka (*kékfestő*) v Srejd-njoj Evropi, vse od škéri do dokumentov. Na drugoj eričnoj razstavi v varaši nutpokažejo stare egipčanske škrinje in mumije – kaj takšoga leko vidimo samo v Vatikani, Berlini ali Kopenhagi.

Dvorec (kastély) Esterházy se

»Veuka cerkev« v Pápi – v »Atenaj Prekodonavja« so go na konci 18. stoletja zidali 15 lejt

Kele, lasnico Csí, sovo Hú in pisa Bogáncsa).

Glavno mesto vinske krajine kauli bregá Somló je *Somlővásárhely*. Njino vino so inda svejta zvali »vino prve noči«, vej je pa prej pomagalo, ka bi se mladožencam naraudo sin. (Cesarica Marija Terezija ga je vsikši večer koštavala – mejla je 16 mlajšov.) Z vesnice leko splezdimo na té »breg svedok«, zmejs pa si poglednemo njegve špajsne forme z bazalta. Na vreji stogijo ostaline grada, s šteroga so inda svejta skrb meli na tau krajino. Nej daleč se zdigava razgledni törem svetoga Števana, pri šterom je ministrski predsednik József Antall naznalo, ka je slejdnji sovjetski sodak tó zapüsto Vogrsko.

Napautimo se zdaj v »Atene Prekodonavja« - v *Pápo*, štera je že v 14. stoletji varaš bila. Poznamo go kak »šaulsko mesto«, vej sta se pa v njenoj kalvinističnoj gimnaziji včila - med vnaugimi drugimi - Mór Jókai in Sándor Petőfi. Spomi-

v Pápi zdigava med orijaškimi platanami, najveksa med njimi je šurka deset mejterov in stara dvejstau lejt. V takzvanom »mlašečom rosagi« dvorca si leko deca poglednejo maketo zidine z 200 gezero legokock, na njegvom dvoriški pa vsikšoga novembra držijo svetek nauvoga vina. Venak najbolje eričen član té aristokratske držine, že štiri lejta pokojni pisatelj Péter Esterházy, je pokopani v bližnjem vesnici *Ganna*.

Če bi se napautili prauti Cell-dömölki, bi za en malo zaglednili ednoga fligara na železobetonski sojaj: tau je eden MiG-21, šteroga so prejkpofarbali in leta 2018 vöpostavili v spomin letalskomi polki (repülőezred) v Pápi. Malo bole indašnje sodačke škéri pa nas čakajo, če se podamo prauti söveri – grad v Komáromi je leta 1849 več mejsecov brano domobranski general György Klapka.

-dm-

foto: mtu.gov.hu in pixabay.com

Méki bregauvge Bakonya so prej dobili imé po svojom prvom žipani – tau je biu nemški Comes de Bacon-Gug

dali, ki je leta 1566 graubo nazajzbiu Törke. Ta zidina je inda svejta na vsej štiraj kiklaj törme emo, de so pa v 19. stoletji dva od nji dojporušili.

Nej daleč, v vesnici *Berhida*, je gorostala edna trnok erična veška cerkev: gda so njeno strejo redili, so nika lesa nej ponücali, liki so vse trame s kamla vösklesali. Kaj takšoga najbolje pauleg samo v francuskoj krajini Bretagne leko vidimo. V bližanjom *Sólyi* pa edna tak stara kapejla stogi, štera je tam bila že te, gda sta se nej daleč od tistec krau Števan pa Koppány vojskovala.

Bregauvge Bakonya so vöku-kivali s Panonskoga maurdja, štero je vküper s kisnejšimi potokami doline med bregami napunilo z zemlaup. V Bakonyi dosta takši čüd leko vidimo kak liki na slovenskom Krasi (Karsztvidék), na priliko več kak stau djam pod zemlaup. Najvišiši vreji se tó samo na komaj 600 mejterov zdigavajo, zatok je tam nej dosta razložka v vrejmeni: samo »visiki Bakony« je malo bole

klauštra gnesnedén pá küjajo pivo, pri šterom deli nücajo flajsne roké pa digitalne tehnologije ranč tak.

Poglednimo si arboretum v Zirci z ednim 400 lejt starim rastom pa 600-féle drugimi drejvami, te pa se napautimo prauti djugi v vesnico *Eplény*. Tam najdemo edno najbaukšo smučišče (*sípálya*) na Vogrskom, gde se po 16 potaj leko skijamo skoro 8 kilomejterov dugo. Njini lifti pa vleti tó ne počivajo: piciklaše odpelajo gor na bregj Ámos, od kéc se jim trbej samo dojpotačkati in se na friškom lufti čüdivati lépotam nature.

Na srejdí bakonyski bregauv leži vesnica *Bakonybél*, štera je najbolje erična po tejm, ka je sedem lejt tam živo škónik princa svetoga Imrena, püšpek sveti Gellért. Kisnej, v 18. stoletji, so v vesnici svoj klaušter zozidali benediktinci, gde si gnes leko poglednemo farno cerkev in gračenek z zelišči. (Nut v celice baratov ne smejmo.) Vés je trnok erična eške po svojom observatoriji,

EDNO LETO SE KONČA, DRÜGO ZAČNE

Vküper z božičnim svetkom Mati Cerkev že od 5. stoletja drži **nedužne decé dén** (**aprószentek napja**) v spomin betlehemski mlajšov, štere je dau vmoriti krau Herodeš, gda ma je biu na pauti mali Jezoš. Ta deteta so bila vmordjena zavolo Kristoša, zatok je že dugo čestimo kak prave mantrnike. Na Zahodi držijo njini svetek od 6. stoletja mau 28. decembra.

O nedužnoj deci piše sveti Matej v svojem evangeliji: gda je Herodeš čüu za »nauvorodenoga židauskoga krala«, se je trnok zbojo za svoj tronuš. Njegov čednjaki so ma povödali staro proročüvanje, ka se prej Kristoš v judejskom Betlehemi narodi. Herodeš je k sebi pazvo tri krale in jim velo, aj odidejo v tisto vesnico, te pa aj pridejo nazaj k njemi pripovedat, ka bi un tö rad odišo čestit dejte. Gda je maudrecov nej bilau nazaj, je dau krau kauli Betlehema vmoriti vse pojbiče, mlajše kak dve leti. Baug pa je svetoma Jožefi razodeno, aj zbeži z držinov v Egiptom tačas, ka Herodeš ne mrgé. V naši očaj so betlehemska deca mrla nedužno, po Boži planaj pa so svedoki Kristoša: za cejlo vökivečnost baudi kejp Njegovoga detinstva in krona v nebeskoj diki. V Sloveniji majo na té den šego »tepežkanja«: dekle in ženske s šibov vdardjajo, ka bi jim želejli blagoslov pa dosta mlajšov. Pri nas v Porabji je takša šega »friškanje« na

nauvoga leta den.

Leto 2018 je bilau na Vogrskom »leto držine«, prvo »mednarodno leto držine« pa se je začnilo na praznik **svete držine (Szent Család)** leta 1993. Zglasila ga je Organizacija združenih naro-

Nedužna deca so nej z rečami, liki s smrtjov svedočila Kristoša – za vökivečnost so krona v njegvoj nebeskoj diki

dov (ENSZ), ka bi pokazala, v kakšo žmetno krizo je prišla ta fundamentalna skupnost človeče družbe.

Boži Sin je grato – kak človek Jezoš – član nazarenske držine, tak je zakonsko zvezo zdigno v sakrament. S tejm je posvetiu držinsko življenje tö. Češčenje svete držine najdemo že v cajti božiča: v središči je Kristoš v kepi človečoga deteta, pri njem pa stogita Boža Mati Marija in poglavar držine sveti Jožef. Sveto držino so začnili čestiti v 17. stoletji v Italiji in Belgiji, s Francuske pa je njeno češčenje prišlo prejk v Kanado. Kauli leta 1850 so se naraudile ideje, štere so bile prauti držine, zatok so krščeniki začnili eške bole čestiti svet to držino. Protivniki vöre so

vsikdar krepši grtövali, tak se je naraudilo gibanje za vpeljanje posebnoga svetka nazarenske držine. Tau je napravo pápa Leon XIII. leta 1893, den svetka pa so večkrat prestavili z edne nedele na drügo.

Po nauvom kalendari od leta 1970 držimo den svete držine na nedelo po svetki Kristošovoga narodjenja. Če v božičnoj osmini nega nedele, se svetek obhaja 30. decembra.

Slejdnojma dnevi v leti so inda svejta Slovenci pravili »staro leto«. Večerne bale in glasne veselice so nej poznali, pred začetkom nauvoga leta so raj tjujo premišlaval: ka so dobroga, ka so lagvoga včinili. Té večer je biu »drügi sveti večer« z blagoslovom držinskoga doma in molitvov pred djaslinom. Mladi rod pa pozna té dén kak »silvestrovo«, ki je dobilo ime po svetci, šteroga se Cerkev spomina 31. decembra.

O žitki **svetoga Silvestra (Szent Szilveszter)** v 4. stoletji vejmo dosta legend, depa malo gvüšnoga. Kak pápa je pelo Mater Cerkev v cajti, gda je dau cesar Konstantin krščenikom slobaudnost in enakopravnost v rimskom cesarstvu. Brodim, ka se je Silvester naraudo v Romi, gde je kak mladenec preživo preganjanje krščenikov. V cajti Dioklecijana je kak diakon traušto svoje vörnike po vauzaj, kak dühovnik je služo trejm papežom.

Kristošovo Cerkev je pelo 21 let, nej je pa gvüšno, ka bi un spreobrn in okrsto cesara Konstantina. Z njegovv pomočjav pa je dau v Romi zozidati tri čüdovitne cerkve, med njimi svetoga Petra pri vatikanskem bregej. Cesar je dau Cerkvi dosta pravic, zatok je terdjo slejdnjo rejč

v vsej pitanjaj. Takzvani »cezaropapizem« je biu kisnej bole poznani v Bizanci ali Konstantinopli, šteroma varai je svojo ime dau vrnau té cesar.

Med Silvestra papinstvom se je naraudila veuka nevörnost »arijancov«: dühovnik

časov sveti 6. januara »bogojavljenje Gospauda«, tau znamenüje, ka se je med krstom Jezoša v Jordani pokazalo njegvo božanstvo.

Narodi, šteri smo krščanjsko oznanilo dobili od Rome, zovémo té dén **svetek trej kralov (háromkirályok ünnepe)**. Maudreci, o šteraj na začetki svojoga evangelija piše sveti Matej, velajo za prve pogane, ki so pred Kristoša prišli. Biblično pripovejst, štera se šté leto za letom pri svetešnjoj meši, so legende dopunile pa polepšale. Trgé krali so Deteti dali tri dare: zlat kak veukoma krali, smolo kak pravoma Bau- gi in miro kak smrtelnoma človöki. Zatok je

Tri krale je betlehemska zvezda pripelala k svetoj držini – lani 27. decembra je pápa Frančišek vözglaso nauvo leto držine: od marciüša 2021 do juniüša 2022

Arij je oznanjo navuk, ka je prej Kristoš nej biu Baug. Cerkeni djilejš v Nikeji je leta 325 zavrigo tau mišljenje – Kristoš je prej pravi Baug in pravi človek. (Na tom djilejši so vküppostavili gnešnjo molitev »Jas vörjem«.) Silvester je biu eden od prvi svetcov, šteri so nej bili mantrniki. Na kejpaj ga vidimo s papeškim križom in klabükom (tiara), z angeli in knjigami, čestimo ga kak patronuša domanje živine in priprošnjika za dobro krmo.

6. januar je svetek trej čüd: na té dén je tri krale zvezda pripelala k djaslini, na té dén je na gostüvanji z vodé vino gratalo in na té dén se je Kristoš dau okrstiti Ivani, ka bi nas odrejšo. Pravoslavna cerkev že od najstarejši

ljudska fantazija dala vsakši dar ednoma maudreci v rokau in jim vözbrodila celau ime: Gašpar, Melhior in Boldižar.

V srejdnoj vöki so spleli eške dosta idej kauli trej kralov. Melhior je biu prej staret, Boldižar možak, Gašpar pa mladenec – tau so vse moške starosti. Melhiora so malali z bejlim, Boldižara s črnim, Gašpara z žutim obrazom – tau so farbe vsej narodov na svejti.

Ostaline sveti trej kralov držijo gnes v baziliki v nemškom Kölni, kama se je inda svejta napautilo dosta prauškarov. Slovenci so tö radi šli tá na božo paut – varaš so po domanje zvali »Kelmorajn« (Köln am Rhein).

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 8. JANUARJA
DO 14. JANUARJA

PETEK, 08.01.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 10.35 TV-izložba, 10.50 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.25 Naravni parki Slovenije, dokumentarna oddaja, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Čarobna števila - skrivnostni svet matematike s Hannah Fry, britanska dokumentarna oddaja, 14.50 TV-izložba, 15.05 Priluhni moji tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.20 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.55 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Varuška nindža, nizozemska nadaljevanka za mlade, 16.40 Infodrom, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Premagajmo covid 19, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ptuj 2020: 51. festival narodno-zabavne glasbe Slovenije, 21.20 Alpske vasi: Avstrija, potopisna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Kinoteka, češko-francoski dokumentarni film, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

PETEK, 08.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.05 Videotrak, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 11.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 13.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 14.10 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 15.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki - 10 km (Ž), 16.10 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki - 15 km (M), 17.05 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 18.30 Človek, kam greš?, dokumentarni feljton, 18.55 Videotrak, 20.00 Življenje je praznik, koproducijski film, 21.55 Čolite, koproducijska dokumentarna oddaja, 22.50 Gianni Rijavec, koncert na gradu Kromberk, 23.50 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 0.55 Videotrak, 1.50 Info kanal

SOBOTA, 09.01.2021, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.35 Infodrom, 10.50 Osvežilna fronta: Kalorije, oddaja za mladostnike, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.10 Znanost o virusu, pogovorna oddaja, 14.30 Priluhni moji tišini: Invalidi v času epidemije, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.45 TV-izložba, 15.00 Egipt - reševanje starodavnih templjev, francoska dokumentarna oddaja, 16.00 Slovenski magazin, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda - izbor, 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode: Dva hkrati, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski avto leta 2021, 20.55 Neustrašna, britanska nadaljevanka, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Sedmi pečat: Zgodba o treh sestrah, koproducijski film, 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

SOBOTA, 09.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 8.15 Pričevalci: Antonija Marija Kofol, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 11.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 13.00 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki - sprint, klasični slog, 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 14.40 Biatlon - svetovni pokal: zasledovalna tekma (M), 15.25 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni veleslalom, 15.55 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.50 Skrivnosti Yucatana - zid kraljev, dokumentarni film, 18.50 Videotrak, 20.00 Onstran reke, južnoafriški film, 21.50 Zvezdana, 22.45 Koncert: Pankrti - 40 let, 23.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 1.15 Videotrak, 2.15 Info kanal

NEDELJA, 10.01.2021, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.30 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 10.00 Evangeličansko bogoslužje, prenos iz Murske Sobote, 11.00 TV-izložba, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: Mir v srcu, mir v svetu, 12.00 Ljudje in zemlja, 12.45 Zelena generacija - Generation Renewal/YVF, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Ptuj 2020: 51. festival narodno-zabavne glasbe Slovenije, 14.40 Alpske vasi: Avstrija,

potopisna oddaja, 15.10 Rémi in mojster Vitalis, francosko-belgijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Z Levisonom Woodom po Arabiji: Praznina, potopis, 18.20 Objemi me: Zimske sanje, risanka, 18.30 Lili in Čarni zaliv: Snubitev, risani film, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Mali Timotej, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Primeri inšpektorja Vrenka, slovenska nadaljevanka, 20.55 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Hi Camorre, dokumentarni film, 23.30 J. in O. Bubenček: Doktor Živago, SNG Opera in balet Ljubljana, 23.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.05 Dnevnik, 0.25 Politično s Tanjo Gobec, 0.35 Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.00 Napovedujemo

NEDELJA, 10.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.15 Videotrak, 6.10 Duhovni utrip, 6.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 6.50 Premagajmo covid 19, 7.20 Glasbena matineja, 7.45 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 10.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 11.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 12.40 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki, zaključni vzpon - 10 km (Ž), 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 14.35 Biatlon - svetovni pokal: mešane štafete dvojic, 15.30 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski teki, zaključni vzpon - 10 km (M), 16.25 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.20 Biatlon - svetovni pokal: mešane štafete, 19.35 Žrebanje Lota, 19.45 Rokomet (M): kvalifikacije za evropsko prvenstvo 2022, Slovenija : Nizozemska, 21.45 Volčji totem, francosko-kitajski film, 23.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 0.40 Videotrak, 1.40 Info kanal

PONEDELJEK, 11.01.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha: Mir v srcu, mir v svetu, 10.45 TV-izložba, 11.00 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.30 Biotopi: Želve v Sloveniji, dokumentarna oddaja, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Nadnarava: Lepljivost, francoska dokumentarna serija, 14.40 S-prehodi: Jurij Paljč, pisatelj in urednik, 15.15 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kulturni vrhovi: Tunjine pri Kamniku, dokumentarna oddaja, 18.00 Nejkova velika skrivnost, risanka, 18.05 Simon: Zmaga, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Podoba podobe, 23.25 Glasbeni večer, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 11.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.15 Videotrak, 10.15 Dobro jutro, 12.50 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Tadej Golob, 13.40 Priluhni moji tišini: Invalidi v času epidemije, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Zadnja beseda! - izbor, 15.10 Ecce homo - Ecce Oman, portret koroškega umetnika Valentina Omana, 16.15 Ljudje in zemlja, 17.00 Zelena generacija - Generation Renewal/YVF: Gregor, 17.30 Zgodba gospoda P.F., dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Odpotovanja: Kambodža, potopis, 20.45 Dediščina Evrope: Doktor Thorne, britanska nadaljevanka, 21.40 Z Graysonom Perryjem po ZDA: Jug, britanska dokumentarna serija, 22.30 Lojze se je zbudil, tako kot ponavadi, kratki igrani film AGRFT, 22.55 Naša demokracija, TV-igra AGRFT, 23.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 1.20 Videotrak, 2.20 Info kanal

TOREK, 12.01.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Podoba podobe, 10.35 TV-izložba, 10.50 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.25 Biotopi: Dvoživke, dokumentarna oddaja, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Nadnarava: Gradnja, francoska dokumentarna serija, 14.45 TV-izložba, 15.00 Duhovni utrip: V siju mesečine, 15.20 Lučka - Pitytang, otroška oddaja, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Premagajmo covid 19, 17.55 Kalimero: Duh, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Koristolovec, britanska nadaljevanka, 20.50 Kitajski gulagi digitalne dobe, britanska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme,

22.55 Pričevalci: Marjan Vidmar, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

TOREK, 12.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.20 Videotrak, 11.40 Dobro jutro, 14.15 Slovenski magazin, 14.40 »Bejž če vejdiš« v epizodi Kirgizija, dokumentarni film, 15.50 Avtomobilnost, 16.40 Slovenski avto leta 2021, 17.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 18.50 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, 20.05 V nogometnem mehurčku, športni film, 20.40 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 21.45 Izbira 2020 - Trump ali Biden, ameriški dokumentarni film, 23.40 NaGlas!, 23.55 Šport, 1.25 Videotrak, 2.25 Info kanal

SREDA, 13.01.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Premagajmo covid 19, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.20 Biotopi: Avtohtone domače živali, dokumentarna oddaja, 12.00 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Nadnarava: Premikanje, francoska dokumentarna serija, 14.40 Osmi dan, 15.15 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.30 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Družbeni fenomeni: Čas brez časa, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 17.50 50 knjig, ki so nas napisale: Lojze Kovarčič: Prišleki, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato: Strele, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Neznani mojster, finski film, 21.35 Čevljarna, kratki igrani film AGRFT, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.35 Družbeni fenomeni: Čas brez časa, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 0.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.20 Napovedujemo

SREDA, 13.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.35 Videotrak, 9.30 Lučka - Pitytang, otroška oddaja, 10.00 Evangeličansko bogoslužje, posnetek iz Murske Sobote, 10.55 Dobro jutro, 12.55 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, ekipna tekma, 14.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (M), 16.00 Ambienti, 16.45 Z Levisonom Woodom po Arabiji: Praznina, potopis, 17.55 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, ekipna tekma, 18.50 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Čarobni trenutki glasbe, Montserrat Caballé v vlogi Norme, nemška glasbena dokumentarna oddaja, 20.55 Moje mnenje, 21.50 Ničevo seme, novozelandska nadaljevanka, 22.35 Priideš z nočjo, dokumentarni film, 23.20 Šport, 0.50 Videotrak, 1.50 Info kanal

ČETRTEK, 14.01.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Družbeni fenomeni: Čas brez časa, izobraževalno-dokumentarna oddaja, 10.30 TV-izložba, 10.45 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.20 Biotopi: Družabno življenje živali, dokumentarna oddaja, 11.45 TV-izložba, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 TV-izložba, 13.50 Nadnarava: Odpornost, francoska dokumentarna serija, 14.55 Slovenski utrinki, 15.20 Težišče - Silypont, pogovorna oddaja, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost: Vpliv metana na podnebje, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Zeleni dogovor, 18.05 Dinotačke: Kar je bilo kaj drugega, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Dediščina Evrope: Doktor Thorne, britanska nadaljevanka, 0.20 Ugriznimo znanost: Vpliv metana na podnebje, oddaja o znanosti, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

ČETRTEK, 14.01.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.50 Videotrak, 10.50 Dobro jutro, 13.25 Profil, 14.25 Biatlon - svetovni pokal: sprint (Ž), 16.00 Ptuj 2020: 51. festival narodno-zabavne glasbe Slovenije, 17.40 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Slovenija : Južna Koreja, 20.20 Rokomet - svetovno prvenstvo (M), Norveška : Francija, 22.00 Avtomobilnost, 22.30 Ambienti, 23.00 Slovenska jazz scena: 75 let Big banda RTV Slovenija: Authorized, Big band RTV Slovenija in Tadej Tomšič, televizijski koncert, 0.00 Šport, 1.30 Videotrak, 2.35 Info kanal

Slovenec sem!

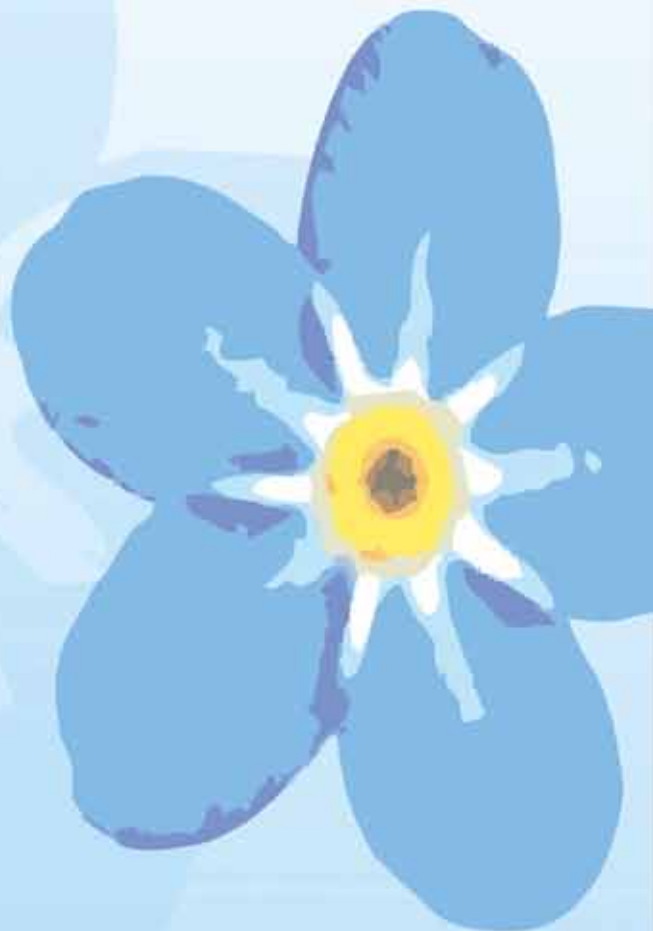
Če si se naraudo za Slovenca,
te ostani Slovenec!

Leta 2021 do na Vogrskom lüstvo vküppisali.

Zamerkaite ali prosite tistoga, steri de vas vküppiso,
naj zamerka, ka ste SLOVENEK.

Tau je fejest potrejbno,
ka bi gorostali, ka bi gorostala naša slovenska
kultura pa slovenska **materna rejč!**

Slike, ki so izostale iz božične številke

Božič v vrtcu Sakalovci

Angelčki

Pisane hiške od
malih škratov

Risanje zimskih in božičnih motivov v moko

Slike sta poslali
vzgojiteljici
asistentki
Andreja Serdt
Maučec in
Romana
Trafela

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB